

Notat

Dato: 8. november 2019

Vedr.: Fastspænding af demenspatienter på plejehjem

Alzheimerforeningen har i efteråret 2019 foretaget en undersøgelse, hvor alle landets kommuner er blevet spurgt ind til deres praksis for brug af fastspænding af patienter på plejehjem i kommunen.

Servicelovens § 128 giver tilladelse til fastspænding af patienter for at hindre fald, når ”der er nærliggende risiko for, at en person udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade”. Paragraffen har været omdiskuteret flere gange, bl.a. i 2014, hvor en 85-årig kvinde med demens blev fundet livløs i en sele efter flere timer uden opsyn. Hun døde kort tid efter af sine skader. I den følgende tid modtog Alzheimerforeningen flere beretninger fra demenskoordinatorer og pårørende til personer med demens, som fortalte om lignende sager: En kvinde fra Viborg overlevede efter at være fundet livløs og blå i hovedet med selen oppe omkring halsen, og en kvinde fra Skive blev fundet død på samme måde. Der har været tilsvarende dødsfald i 2005 i Brønderslev og i 2000 på Frederiksberg Hospital.¹

Det seneste eksempel, som viser faren ved brug af en stofsele til at fastspænde borgere i en seng, er fra Thisted 2019, hvor Kamma, en 88-årig kvinde, har været fastspændt fra maj til september. Her vurderede Ankestyrelsen, at betingelserne for anvendelse af stofsele ikke er opfyldt. Fastspændingen var derfor ulovlig.

Alzheimerforeningen har kontaktet alle danske kommuner for at afdække brugen af stofsele til seng og spurgt ind til interne retningslinjer for, hvordan de anvendes. Undersøgelsen viser, at der er store forskelle kommunerne imellem:

- **En fjerdedel af kommunerne tillader stadig fastspænding til seng**

I 26% af kommunerne er der stadig mulighed for at søge kommunalbestyrelserne om tilladelse til at fastspænde en borger til en seng med en stofsele.

Enkelte kommuner har krav om fast vagt ved fastspænding til seng, og nogle har restriktioner for, hvor ofte vedkommende må ligge uden opsyn.

Som tidligere nævnt er fastspænding forbundet med risiko for kvælningsdød, hvis ikke der er en fast vagt tilknyttet. Flere kommuner påpeger, at de er endt med at stoppe fastspænding til seng grundet deres regler om fast vagt – i stedet for at bruge begge dele, vælger de blot at lade en person holde vagt.

¹ Eksemplerne er dokumenterede i mails sendt til Alzheimerforeningen.

- **Mange kommuner har begrænset deres brug af fastspænding ud over det, som serviceloven tillader**

Tre fjerdedele af kommunerne har valgt selv at regulere området udover, hvad serviceloven tillader: 38 % af respondenterne har valgt, at de ikke bruger fastspænding overhovedet, og 36 % har besluttet, at de giver tilladelse til at bruge en stofsele til stol og/eller kørestol, men ikke til en seng.

Flere af de kommuner, som har besluttet sig for ikke at give mulighed for at fastspænde borgere til sengen, vurderer, at det er forbundet med for stor risiko og refererer direkte til sagen i Aalborg i 2014:

"Vi anvender ikke stofsele til sengeliggende borgere. Vi drøftede sagen efter den frygtelige ulykke i Aalborg for år tilbage og blev enige om ikke at anvende disse overhovedet"

"Vi bruger sagen fra Aalborg som argument for, at det ikke er muligt at fastspænde til seng. Der har i mange år ikke været givet tilladelse, men det er ikke politisk besluttet. Personalet er blevet spurgt, og de kunne heller ikke finde på at fastspænde til seng, sagde de."

Ovenstående citater er udtalelser fra demenskoordinatorer i to af de fire kommuner, som fortæller, at de som direkte konsekvens af Aalborgsagen i 2014 besluttede ikke at bruge fastspænding.

I stedet for fastspænding bruger kommunerne andre metoder. Bl.a. nævnes forskellige redskaber, for eksempel madrasser på gulvet, sensorer og sengealarmer samt pædagogiske redskaber som Marte Meo. Dette er redskaber og metoder, som Alzheimerforeningen foreslår, at kommunerne vælger i stedet for fastspænding.

Kort om undersøgelsen

Alzheimerforeningen har kontaktet alle 98 danske kommuner per telefon eller mail. Heraf har 56 kommuner, svarende til 57%, svaret på henvendelsen. Undersøgelsen har givet følgende resultater:

- 38% af respondenterne tillader ikke fastspænding i nogen tilfælde
- 36% af respondenterne tillader fastspænding, men ikke fastspænding til seng
- 27% af respondenterne begrænser sig ikke ud over Serviceloven og tillader derfor fastspænding